

VALTIONEUVOSTON ASETUS PAKATTUJEN VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUKSIA RO-RO-ALUKSISSA ITÄMERELLÄ KOSKEVAN YHTEISYMMÄRRYSPÖYTÄKIRJAN VOIMAANSAATTAMISESTA

1 PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Vaarallisten aineiden kuljetusta kappaletavarana aluksessa koskevan säännösten (International Maritime Dangerous Goods, IMDG-säännöstö) 7.9.1 kohdan määräys mahdollistaa määräaikaisen poikkeuksen IMDG-säännösten määräyksistä. Voimaansaattavaksi esitettävä päivitetty yhteisymmärryspöytäkirja pakattujen vaarallisten aineiden kuljetuksesta ro-ro-aluksissa Itämerellä on tämän tyyppinen poikkeus.

Päivitettyyn yhteisymmärryspöytäkirjaan on lisätty uusi vapautus. Sen katsotaan selkeyttävän määräyksiä liittyen yksityishenkilön vaarallisten aineiden kuljetuksiin ajoneuvossaan. Lisäksi kansallisten toimivaltaisten viranomaisten yhteystiedot on päivitetty sekä tehty eräitä teknisiä muutoksia. Päivitetty yhteisymmärryspöytäkirja tulee voimaan 1.1.2023.

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994, VAK-laki) 6 §:n 4 momentin nojalla Liikenne- ja viestintävirasto on hyväksynyt 18.5.2022 Suomen puolesta teknisuonteisen päivitetyn yhteisymmärryspöytäkirjan. Yhteisymmärryspöytäkirjan voimaansaattamisesta olisi tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella perustuslain 80 ja 95 §:n nojalla.

Valtioneuvoston asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

2 PERUSTELUT

2.1 Asian tausta ja asetuksen antovaltuudet

Vaarallisten aineiden merikuljetuksia koskeva sääntely perustuu kansainvälisen merenkulkujärjestön (International Maritime Organization) yleissopimuksiin. Vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus ihmishengen turvallisuudesta merellä (SOLAS-yleissopimus, SopS 11/1981) sisältää sääntelyä kansainvälisestä meriturvallisuudesta. SOLAS-yleissopimuksen liitteen VII luvun A osan 1 säännöksessä on määritelty vaarallisten aineiden kuljetusta kappaletavarana aluksessa koskevan säännösten (IMDG). IMDG-säännösten 7.9.1 kohta mahdollistaa määräaikaisen poikkeuksen IMDG-määräyksistä. Yhteisymmärryspöytäkirja pakattujen vaarallisten aineiden kuljetuksesta ro-ro-aluksissa Itämerellä (Memorandum of Understanding for the Transport of Packaged Dangerous Goods on Ro-Ro Ships in the Baltic Sea, SopS 4/2018, yhteisymmärryspöytäkirja) on tällainen poikkeus.

Yhteisymmärryspöytäkirjan soveltaminen on vapaaehtoista. Yhteisymmärryspöytäkirjassa määrätään poikkeuksista IMDG-säännösten kuljettaessa kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen liitteessä C (vaarallisten tavaroiden kansainväliset rautatiekuljetusmääräykset (RID-

määräykset, SopS 52/2006)) tai vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä tiekuljetuksista tehdyn sopimuksen (ADR-sopimus, SopS 23/1979) liitteissä A ja B tarkoitettuja vaarallisia aineita ro-ro-aluksissa Itämerellä. Ro-ro-aluksella tarkoitetaan alusta, johon kuormaus tapahtuu aluksen sivusta, perästä tai keulasta rullaten.

Yhteisymmärryspöytäkirjan määräykset liittyvät muun muassa vapautuksiin, koulutukseen, luokitukseen, pakkausten ja säiliöiden käyttöön, irtotavaran kuljetukseen, kollojen merkintöihin ja varoituslipukkeisiin, lastinkuljetusyksiköiden suurlipukkeisiin ja merkintöihin, asiakirjoihin, lastinkuljetusyksiköiden ahtaamiseen, erotteluun ja pakkaamiseen. Lisäksi se sisältää toimivaltaisten viranomaisten yhteystiedot ja periaatteet määräysten muuttamisesta. Yhteisymmärryspöytäkirjan sopimuspuolina ovat Latvia, Liettua, Puola, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska ja Viro. Määräyksiä on mahdollista noudattaa yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisissa aluskuljetuksissa.

VAK-lain 6 §:n 4 momentin nojalla Liikenne- ja viestintävirasto voi hyväksyä Suomea sitovassa IMDG-säännösten 7.9.1 kohdassa tarkoitettua määräaikaista poikkeusta enintään viideksi vuodeksi. Edellytyksenä on, että poikkeuksella sallitaan poikkeava tekninen ratkaisu tai muu järjestely, jolla säilytetään vastaava turvallisuustaso kuin IMDG-säännöstä noudattamalla. Yhteisymmärryspöytäkirjan voimaansaattamisesta olisi tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella perustuslain 80 ja 95 §:n nojalla.

2 Asian valmistelu

Liikenne- ja viestintävirasto kuuli yhteisymmärryspöytäkirjan päivitysprosessin aikana sidosryhmiä. Muutostarpeita ja kommentteja pyydettiin kuljetuksen suorittajilta, eräiltä kuljetuksen suorittajia edustavilta tahoilta (aluskuljetus ja tiellä tapahtuva kuljetus), keskeisiltä yhdistyksiltä ja liitoilta, joiden toiminta liittyy satamaan ja/tai aluskuljetukseen, sekä eräiltä lähettäviltä tahoilta. Kommentointipyynnö toimitettiin myös eräille asiaan liittyville viranomaismistahoille sekä muutamille muille tahoille. Liikenne- ja viestintävirasto osallistui Tallinnassa 17. - 18.5.2022 pidettyyn konferenssiin, jossa osallistuneiden osapuolten kanssa sovittiin muutoksista. Virasto informoi sidosryhmiä konferenssin tuloksista, mukaan lukien pöytäkirjan muutoksista. Edellä kuvattujen kuulemisten ja kommentointipyynnöjen takia varsinaista lausuntokierrosta ei nähty tarpeelliseksi toteuttaa.

Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyi 18.5.2022 yhteisymmärryspöytäkirjan. Hyväksymällä Suomi sitoutuu soveltamaan päivitettyä versiota. Valtioneuvosto päättäisi päivitetyn yhteisymmärryspöytäkirjan voimaantulosta.

Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 9 §:ssä säädetään valtiosopimuksen julkaisemisesta muuten kuin sopimussarjassa. Asetukseen sisällytettäisiin kirjaus, jonka mukaan yhteisymmärryspöytäkirja

olisi nähtävissä ja saatavissa Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla. Virasto antaisi tietoja suomeksi ja ruotsiksi.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Yhteisymmärryspöytäkirja on voimassa, kunnes toimivaltaiset viranomaiset kumoavat tai korvaavat sen uudella versiolla. Muutostarve arvioidaan joka toinen vuosi, jolloin voidaan huomioida tarvittavia IMDG-säännösten tai ADR- ja RID-määräysten muutoksia. Voimassa oleva yhteisymmärryspöytäkirja (TRAFI/412428/03.04.01.00/2017) on vuodelta 2017, koska edellisessä tarkastelukierroksella tekstiä ei muutettu.

IMDG-säännöstyössä ei määrätä matkatavaran kuljetuksesta. Tanskan ehdotuksesta muutos tehtiin yhteisymmärryspöytäkirjan 3 kohtaan (Määräysten soveltamisesta vapautetut vaaralliset aineet). Uusi lisäys koski vain yksityishenkilön ajoneuvossa mukanaan kuljettamia vaarallisia aineita. ADR-määräyksen 1.1.3.1 (a) kohdassa soveltamisalasta rajataan pois yksityishenkilöiden suorittamat vaarallisten aineiden kuljetukset, kun vaaralliset aineet on pakattu vähittäismyyntiä varten ja tarkoitettu henkilökohtaiseen tai kotitalouden käyttöön taikka vapaa-ajan tai urheiluharrastuksiin edellyttäen, että sisällön vuotaminen on estetty. Jos palavia nesteitä kuljetetaan yksityishenkilön täyttämässä tai häntä varten täytetyissä uudelleentäytettävissä astioissa, on huomioitava kyseisessä ADR-kohdassa määritellyt enimmäismäärät.

Yhteisymmärryspöytäkirjaan on kirjattu, että sen tarkoituksena ei ole syrjäyttää kansallista tai kansainvälistä oikeutta. Matkatavaran kuljetuksesta säädetään merilain (674/1994) 15 luvussa ja VAK-lain 10 §:ssä. Lisäksi säädetään vaarallisten aineiden kuljetuksesta kappaletavaran aluksessa annetun asetuksessa (4 a §) ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä annetun asetuksessa (28 §). Sekä voimassaolevassa VAK-laissa että eduskuntakäsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä (HE 220/2021 vp) 38 §:ssä on määräysenantovaltuus Liikenne- ja viestintävirastolle tarkempien määräysten antamiseksi.

4 Ehdotukset ja vaikutukset

Tanskan ehdotukseen pohjautuen kohtaan 3 lisättiin ehdollinen vapautus, joka koski yksityishenkilön vaarallisten aineiden kuljettamista ajoneuvossa. Palavien nesteiden määrälle asetettiin enimmäismäärät. Lisäyksen mukaan IMDG-säännöstöstä poiketen vaaralliset aineet voidaan vapauttaa ADR-määräyksen 1.1.3.1 (a) kohdan mukaisesti edellyttäen kuitenkin, että yksityishenkilön kuljettamassa astiassa tai astioissa palavien nesteiden enimmäismäärä on yhteensä enintään 25 litraa ajoneuvoa kohden. Myös kuljetusastian koko saa olla enintään 25 litraa. Muutoksen katsotaan selkeyttävän nykytilannetta ja -vaatimuksia. Yhteisymmärryspöytäkirjan voimassaolo kohta ja toimivaltaisten viranomaisten yhteystiedot ajantasaistettiin. Lisäksi tehtiin muutamia teknisiä muutoksia, kuten ADR-sopimuksen nimi päivitettiin. On katsottu, että hyväksytyillä muutoksilla ei olisi huomattavia taloudellisia tai yhteiskunnallisia vaikutuksia. Päivitetty yhteisymmärryspöytäkirja korvaisi voimassaolevan pöytäkirjan 1.1.2023 lähtien.

5 Toimivaltuudet

IMDG-säännöstö kuuluu EU:n ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

VAK-lain 6 §:n 4 momentin nojalla Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä teknisluonteisen sopimuksen Suomea sitovassa IMDG-säännöstön 7.9.1 kohdassa tarkoitettun määräaikaisen poikkeuksen hyväksymisestä, tässä tapauksessa päivitetyn version hyväksymisestä.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 13 kohdan mukaan kauppamerenkulkua ja kauppamerenkulun väylät kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Valtioneuvosto päättää yhteisymmärryspöytäkirjan voimaansaattamisesta perustuslain 80 ja 95 §:n 1 momentin nojalla. Voimaansaattaminen tapahtuisi valtioneuvoston asetuksella, joka julkaistaisiin säädöskokoelman sopimussarjassa.

6 Voimaantulo

Yhteisymmärryspöytäkirjan mukaan muutettu versio tulee voimaan kuusi kuukautta siitä, kun uusi teksti on saatavana tai kuten muuten on päätetty. Tallinnassa pidetyssä konferenssissa on sovittu, että päivitetty versio tulee voimaan 1.1.2023.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

7 Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että valtioneuvosto antaisi asetuksen päivitetyn yhteisymmärryspöytäkirjan voimaansaattamisesta.